

»Vangitseva kertomus elämästä ja kuolemasta
– ihmeellinen romaani aivan tavallisesta miehestä.»

– AFTENPOSTEN

Frode Grytten

*Päivä
jona
Nils Vik
kuoli*

ws oy

SUOMENTANUT SANNA MANNINEN

Frode Grytten

*Päivä
jona
Nils Vik
kuoli*

SUOMENTANUT SANNA MANNINEN

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Suomentaja kiittää Taiteen edistämiskeskusta
ja Alfred Kordelinin säätiötä saamastaan tuesta.

Pohjoismaiden
ministerineuvosto on
tuenut tämän teoksen
suomentamista

Ensimmäinen painos

Uusnorjankielinen alkuteos

Den dagen Nils Vik døde

Copyright © Frode Grytten

First published by Forlaget Oktober AS, 2023

Published in agreement with Oslo Literary Agency

Suomenkielinen laitos © Sanna Manninen ja WSOY 2025

ISBN 978-951-0-50926-5

Painettu EU:ssa

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:

tuotevastuu@wsoy.fi

VARTTIA YLI VIISI aamulla Nils Vik avasi silmänsä ja alkoi hänen elämänsä viimeinen päivä. Hän jäi makaamaan jonnekin unen ja valveen rajamaille varmana siitä, että lipuisi tavalliseen tapaan takaisin uneen. Mutta päivä oli nyt koittanut. Hän käänsi kylkeä ja tuli tietoiseksi huoneesta, kelloradiosta, kylmyydestä joka tihkui sisään avoimesta ikkunasta. Tyynyllä ei näyttänyt tänään olevan veritahroja. Mistä hän oli nähnyt unta? Ai niin, käsi oli haronut hänen hiuksiaan ja sormet olivat sipaisseet poskea, ääni oli tullut hänen luokseen pimeässä. *Odotan sinua alakerrassa, rakas.*

Hän laski jalat kylmälle lattialle, meni kylpyhuoneeseen, veti pyjamanhousut alas ja tyhjensi rakostaan yökusen painon. Se ryöpsähti vessanpönttöön kuin pitkä huokaus. Hän ryhtyi tekemään sen, mikä oli tehtävä. Hän suoriutui yhä

tehokkaasti aamurituaalista. Nousi sängystä, pukeutui, keitti kahvia, laittoi aamiaista, käveli veneelle säässä kuin säässä. Näitä liikkeitä oli harjoiteltu koko pitkä elämä.

Suihkussa vesi virtasi valkealla iholla. Pesualtaan edessä hän veti partahöylää pitkin poskea ja leukaa, kaulaa ja aataminomenaa. Oikea käsi vapisi hie-
man, oli oltava varovainen. Hän ei halunnut lähteä
vuonolle laastariylähuulessa tai verinen paperinpala
leuassa. Mitä muuta? Hampaat? Kädet? Pomadaa?
Hän mietti pitäisikö jättää partavesi väliin. Mutta
tämä päivä ei saanut olla erilainen kuin eilinen tai
toissa päivä tai kaikki päivät ennen sitä.

Mies peilissä. Keskimittainen mies, vankka ja
voimakas, tummien hiusten joukossa oli nykyään
runsaasti harmaata. Karkeat piirteet, korkea otsa,
kapeat silmät, siistimistä kaipaavat kulmakarvat.
Painovoima oli hoitanut hommansa, hänellä oli
tapana sanoa, että täysin ennallaan olivat enää
jalkaterät. Hän piti katseensa vakaana. Mies pei-
lissä vastasi tuijotukseen, laski kädet alas, yritti
hymyillä. Hän oli mies, joka halusi tietää kaiken
mitä ympärillä tapahtui. Sään. Tuulen. Kellonajan.
Nyt hän näki miehen, joka ei enää tiennyt minne
oli menossa.

Yläkertaan tulvi ilman halki sanoja. Nils laskeu-
tui portaat, pani merkille keittiön toisen tuolin.

Pehmusteessa oli pieni kuoppa, painauma, jota hän ei muistanut ennen nähneensä, kuin joku olisi murtautunut taloon yön aikana ja istuisi nyt odottamassa häntä. Muuten kaikki oli ennallaan. Jääkaappi hurisi, altaassa oli likaisia lautasia.

Paasaaminen jatkui jossain päin taloa. Nils kääntyi äänen suuntaan. Transistoriradio oli eteisessä, se oli ilmeisesti jäänyt päälle myöhään eilen illalla. Hän otti radion mukaansa keittiöön. Mikä päivä tänään oli? Rauhallinen ja sateinen marraskuun päivä. Radioääni ilmoitti, että myöhemmin sää selkenisi, saattaisi jopa paistaa aurinko. Saksanhirvi oli suistunut rinteeltä rannassa ajaneen auton päälle. Poliisi oli löytänyt kadonneen pojan kaupungista. Lautalla oli ollut tulipalon alku.

Nils keitti kahvia, kaatoi kupillisen ja sekoitti joukkoon kaksi sokeripalaa. Hän oli aamutokkurainen, voiteli leipäviipaleen siirapilla mutta jäi sitten tuijottamaan sitä. Vatsa oli niin huonona, että ateriat olivat nykyään pitkävetisiä ja turhia. Hän pureskeli jokaisen suupalan huolellisesti ja hörppäsi päälle kahvia katsellen samalla tupaan. Vanhat huonekalut olivat painavia ja tummia, ne näyttivät siltä että aikovat jäädä aloilleen ikuisiksi ajoiksi. Näiden huoneiden kautta oli kulkenut kolme sukupolvea, he olivat räpistelleet ympäriinsä kuin hyönteiset, täyttäneet kerrokset elämän ja ilon äänillä.

Seinillä ja senkin päällä olivat paikoillaan kehystetyt valokuvat ristiäisistä, rippijuhlista ja häistä, päivistä, jotka edelsivät tätä viimeistä päivää. Nils oli asunut tässä talossa koko ikänsä, ensin äidin, isän ja veljen kanssa, myöhemmin vaimon ja kahden tyttären kanssa. Hän ei tiennyt mitä talolle tapahtuisi hänen jälkeensä. Kesällä hän oli istuttanut Elin ja Guron keittiönpöydän ääreen ja sanonut että heidän täytyi päättää sopuisasti, kuka saisi mitäkin. Hän ei halunnut että lapsuudenkodista riideltäisiin sen jälkeen kun hänestä aika jättäisi, hän oli nähnyt aivan liian monesti, miten sisarukset olivat vanhempiansa hautajaisissa viimeisen kerran puheväleissä. Tyttäret olivat lyöneet asian leikiksi, nauraneet ja vitsailleet, mutta he olivat luvanneet olla riitelemättä.

Nils kääntyi ja kurotti avaamaan vetolaatikon, otti sieltä kynän ja postikortin. Kuvassa oli vuono aurinkoisena kesäpäivänä, vuorenhuippujen yllä leijaili valkoisia poutapilviä. Käsi täristen hän kirjoitti pienen tervehdyksen taivaan poikki. Mitä tytöt ajattelisivat löytäessään kortin? Hymyilisivätkö? Itkisivätkö? *Olen lähtenyt tästä talosta enkä enää palaa. Pitäkää hyvää huolta toisistanne. Isä.*

Kuunneltuaan puoli seitsemän uutiset Nils nousi pöydästä ja kiitti ruoasta. Hän oli kiittänyt jokaisesta ateristiasta myös vaimon kuoleman jälkeen.

Kiitos ruoasta, Marta, hän sanoi ja katsoi keittiön tuolia, joka oli aikoinaan ollut vaimon. Eläessään Martalla oli tapana nojata ruoan jälkeen pöydän ylle, laskea kätensä hänen kädelleen, silittää kämmenselkää ja sanoa eipä kestä.

Nils lähti ulos hakemaan lehteä. Viimeistä lehteään. Se oli nuhjaantunut ulkona sateessa. Etusivulla luki: *Elävänä ylös syvyyksistä tunnin jälkeen*. Lisäksi oli jalkapalloilijan kuva ja otsikko: *Unelmadebyytti*. Pitäisikö istua alas lukemaan? Ei, tämä viimeinen lehti saisi jäädä lukemattomaksi. Hän laskeutui portaat kellariin ja pani lehden pinon päällimmäiseksi. Niin se vain oli, työt oli hoidettava, myös vihoviimeinen lehti oli vietävä paikoilleen. Ihmiset jotka tulivat hänen kanssaan kellariin yllättyivät nähdessään lehtipinot. Kaikki se menetetty aika, kaikki ne vuorokaudet, kaikki ne vuosikerrat, jotka oli pinottu tänne siitä lähtien kun hän aloitti tehtävässään. Aikoinaan hän oli ollut mies, joka vei lehden ihmisille pitkin vuonoa, hän oli tarjoillut heille sotia, tulipaloja, murhia, sääennusteita, vaalituloksia, jalkapallotuloksia, tarjouksia autoista, puvuista ja televisioista.

Ei meidän kellari voi olla täynnä menneisyyttä, Marta oli sanonut.

Eikö?

Ei. Sitä paitsi se on paloriski.

Sellainen maailma on, Marta.

Marta ei sanonut sitä ääneen, mutta Nils tiesi kyllä, että vaimo halusi päästä eroon lehdistä, jotka laskeutuivat joka tuolille, matolle ja pöytätasolle, ennen kuin ne lehahtivat alas kellariin. Marta ei pitänyt liinoihin ja vaatteisiin tarttuvasta painomusteesta, hänen mukaansa jopa tuvan tapetissa oli tuoreista sanomalehdistä jääneitä tahroja. Nils oli vastannut, että olisi hienoa jos pienet ja isot maailman tapahtumat olisivat kuvioineet tuvan seinän, mutta hän oli varma, että jäljet olivat peräisin hänen omasta hiusöljystään. Jos Nils oli tavallistakin väsyneempi vuonolla vietetyn yön jälkeen, hän saattoi nojata seinään oven vieressä ja nukkua seisaaltaan kuin hevonen. He olivat yrittäneet pestä tahrat pois, mutta se oli vain pahentanut asiaa, tahrat olivat levinneet kuin tuntemattoman mantereen kartta.

Nils mietti, pitikö talossa tehdä vielä muuta. Pitikö hänen ottaa jotain mukaansa? Mitä ottaa mukaan silloin kun tietää ettei enää palaa? Hän haki kulma-kaapista Omegan ja totesi, että viisarit olivat pysähtyneet vähän yli kymmenen jonkin unohtuneen kuukauden yhdeksäntentoista päivänä. Hän veti kellon ja asetti sen oikeaan aikaan. Varttia vaille seitsemän? Marraskuun kahdeksas? Yhdeksäs? Ei, marraskuun kahdeksas, tietenkin. Nils oli saanut kellon lahjaksi hopeahääpäivänä. Marta oli

laittanut lahjaan paljon rahaa ja loukkaantunut, kun Nils käytti arkisin edelleen vanhaa kelloa. Nils oli selittänyt ettei halunnut naarmuttaa lasia, ei hänen työssään voinut pitää niin hienoa kelloa.

Nils meni takaisin makuuhuoneeseen, otti vuodevaatteet pois ja keräsi ne yhteen kasaan. Sitten hän nosti patjarähjän sängystä ja työnsi sen kohti portaita. Hän kampesi patjan portaiden juurelle ja eteisen läpi ennen kuin pani kengät jalkaan, avasi oven ja tyrkkäsi patjan soralle. Tulitikut ja paloöljy olivat valmiina, hän kiskoi patjan etäämmäs talon seinästä ennen kuin tuikkasi sen tuleen. Puolen vuoden välein he olivat nostaneet tämän vanhan patjan pihalle, jotta unen hajut tuulettuisivat pois ja raitis ilma puhaltaisi uutta eloa kuluneisiin, ryhdittömiin kuituihin. Sitten kun he panivat patjan takaisin sänkyyn, he käänsivät sen ympäri ja nukkuivat seuraavat kuusi kuukautta eri puolella.

Tuli kyti hetken ennen kuin roihahti liekkiin. Patjakangas oli tahrainen. Nils Vik tuijotti tummia verirenkaita, keltaisia virtsakukkia, äidinmaitoläiskiä ja kymmenien vuosien spermaa ja hikeä, ihon, hiusten ja kynsien jäänteitä, syntymäpäivinä vuoteeseen tarjoillun kahvin ja hillon jälkiä, toivon ja ilon hetkiä, jotka hän oli unohtanut ja jotka nyt haihtuisivat savuna ilmaan. Hän luuli jopa näkevänsä Martan jättämän painauman, vaimo makasi kuin S-kirjain omalla puolellaan sänkyä,

mutta se oli varmasti pelkkää kuvitelmaa. Patja kertoi kokonaisen elämän tarinan. Se oli niin yksityistä, ettei hän halunnut muiden ihmisten, kenties täysin vieraiden ihmisten, huolehtivan heidän menneisyydestään. Nils nousi portaat, kääntyi ja näki patjan roihuavan soralla.

VÄHÄN SEITSEMÄN JÄLKEEN Nils Vik käveli talon läpi vihoviimeisen kerran. Lattialaudat natisivat jalkojen alla. Porraskaide tuntui viileältä kämmmentä vasten. Hän puki ylleen villapuseron ja kansitakin, haki tupakka-askin, nappasi kipparilakin naulasta. Hän etsi avaimia taskuistaan ja löysi ne lopulta.

Hän meni tupaan ja kävi sohvalle istumaan. Hän oli ottanut tavaksi tehdä niin, hän uskoi että reissusta tuli parempi, jos hän istahti vähäksi aikaa ennen lähtöä. Istui vain kaikessa rauhassa. Ajatteli asioita. Selvitti päätä. Tänä aamuna hän pelkäsi että jäisi istumaan, että into mennä veneelle laantuisi. Hän oli valmis lähtemään, hän halusi jäädä. Sydän hakkasi, kun hän nousi seisomaan. Viime lääkärikäynnillä hänelle oli kerrottu, että sydän oli heikossa kunnossa. Lääkäri oli sanonut vakavalla äänellä, että hän oli huolissaan Nilsin sydäimestä.

Naurettavaa käyttää aikaa diagnoosiin, jonka Nils olisi voinut tehdä minuutissa.

Hän pysähtyi hetkeksi ulkorapuille, kuuli talosta kuiskuttelua ja huokailua, matalia ääniä, riitelyä, radion kalastusuutisia, askeleita ja hyräilyä, vessan huuhtelua. Marta pelasi korttia tyttöjen kanssa, kahvinkeitin korisi, ovia avattiin ja suljettiin. Nils otti avaimet käteen ja oli jo lukitsemassa ovea mutta palasikin sisälle hakemaan radion ja taskumatin. Sitten hän sytytti ulkovalon jonka oli juuri sammuttanut. Marta oli toivonut että talossa palaisi aina valo, ulkovalon piti loistaa läpi yön. Silloin Nils pystyisi suunnistamaan ja löytämään kotiin, jos vuonolla tulisi ongelmia. Nils oli pitänyt kiinni tavasta. Ei ollut mitään syytä luopua siitä nyt. Tässä talossa paloi aina valo.

Päivä ei ollut vielä saanut värejä. Nurmikko oli tallautunut ja syksyn läikittävä. Sade oli lakannut. Nils rakasti tällaisia kovilla panoksilla ladattuja koskemattomia aamuja, jolloin sumu valui vuorenrinteiltä kuin maito. Sai kävellä veneelle, seistä ruorissa, sytyttää tupakan, nähdä tulipään keikkuvan ylös alas. Soratiellä tuli näkyviin varjo. Harmaan udun keskeltä astui esiin Luna. Koira hyppi hänen jalkojaan vasten, hyöri ja pyöri, virnuili ja kihersi.

Hoho! Luna hihkui. Täällä ollaan! Täällä alhaalla! Täällä!

Nils ei voinut kuin nauraa. Mistä koira oikein ilmestyi? Rajan takaako? Seuraavasta maailmasta? Miten monta vuotta siitä oli, kun Luna säntäsi tielle ja jäi kuorma-auton alle? Kaksikymmentä? Kaksikymmentäviisi? Tavallisesti se oli istunut kärsivällisesti ohjaamossa, tapittanut aaltoja, sadetta ja valoja vuonon varrella. Jossain vaiheessa koira oli ruvennut puhumaan, se oli kommentoinut ihmisiä, tapahtumia ja säätä. On siinäkin tyyppi! Luna saattoi sanoa. Tuo nainen ei ole ihan terve! Luna saattoi sanoa. Kylläpä onkin ihana päivä! Me kaksi olemme kokeneet yhdessä yhtä ja toista, Nils!

Vähitellen Nils oli pystynyt juttelemaan Lunan kanssa kaikesta mahdollisesta, veneistä, lentokoneista, politiikasta ja jalkapallosta. Nyt se käveli taas tottelevaisesti hänen rinnallaan, iloisena ja leikkisänä, seurasi hänen joka askeltaan kohti rantaa ja venevajaa. Perillä Nils työnsi vajan vääntyneet ikkunat kiinni ulkoapäin ennen kuin avasi oven. Haloo? hän huikkasi pimeään, hengitti sisäänsä dieselin ja lahojen kalaverkkojen tuoksua. Hän oli ajatellut että häntä ehkä odotettaisiin täällä, mutta sytytettyään valot hän näki olevansa yksin.

Nils pani ikkunat hakaan sisältäpäin. Hän oli saanut useita ostotarjouksia venevajasta, itse asiassa koko tontista, mutta hän oli ilmoittanut välittäjille ja rakennuttajille selvin sanoin, että mikään ei ollut kaupan. Etkö aio myydä, Nils? naapurit olivat

kyselleet. He kaikki olivat myyneet. Naapurusto oli nykyään täynnä mökkiläisiä, kaupunkilaisia, jotka tunkivat aivan rantaan saakka, he muuttivat rakennusten sisätiloja, remontoivat salaa ja hakivat jälkeensä kunnalta muutoslupaa. Jonain kauniina päivänä katto romahtaa päähäsi, Nils! hänelle sanottiin. Katso nyt, miten vesi ryöpyy sisään sateella! Hänen vajansa oli kuitenkin pystyssä. Kaikki vanheni, kaikki alkoi hajota, kaikki oli tehty särkyväksi. Hänen vajansa oli pystyssä.

Esikoistytär oli saanut alkunsa täällä, perä-nurkassa, katon levätessä raskaana heidän päidensä yllä. Nils muisti sateen, hän muisti polviin lasketut housut ja Martan kommentin siittiöistä, jotka uivat verkalleen hänen sisällään ja valuivat taas ulos. Ehkä yksi niistä pääsee perille? Marta oli sanonut. Ja siitä oli tullut Eli. Oliko näin tapahtunut? Vai oliko Nils vain uskonut siihen kuin se olisi osa heidän elämänsä kertomusta? Kyllä näin oli tapahtunut, mutta tällaisista asioista ei voi koskaan tietää sata-prosenttisen varmasti. Hän haki työkaluhyllystä vasaran ja pihdit ja poisti Omegan teräsrannekeesta kaksi osaa. Hän oli näköjään laihtunut sen jälkeen kun viimeksi käytti kelloa, kyllä, hänestä oli tullut sekä kuivempi että hauraampi. Hän otti esiin voiteluöljyn ja sadevaatteet, öljysi lukkopesän, kuuli miten lukko naksautti kiinni hänen perässään vihoviimeisen kerran.

Laskuvesi tänä aamuna, rauhallista mutta ei hiljaista, vuono ei ole koskaan hiljainen, se kuiskii ja kumajaa, kohisee ja suhisee jopa tuulettomina päivinä. Kaikkia näitä tuttuja ääniä, kaikkea melua ja pauhua hän oli oppinut lukemaan ja tulkitsemaan. Hän laskeutui tikkaat ja astui veneeseen, hän oli heikompi ja jäykempi kuin ennen mutta silti niin vetreä että pääsi turvallisesti kyytiin. Luna jäi vielä laiturille, hyöri ympyrää, tepsutteli hetken ennen kuin rohkaisi mielensä ja hyppäsi kannelle.

Mikä vene tämä oli? No, *Marta* oli palvellut häntä hyvin, hän oli ostanut veneen heti sodan jälkeen uhkuen optimismia ja tulevaisuudenuskoa. Vene kesti merenkäyntiä, aallokkoa ja tuulta. Tammivene, 36 jalkaa pitkä, 9 jalkaa leveä, valkoiseksi maalattu, rungossa ja kajuutassa punaiset raidat. Hän oli poistanut uljaan purjeveneen mastot ja asentanut tilalle kuulamoottorin, jonka oli sittemmin vaihtanut dieselmoottoriin. Hän oli rakentanut kajuutan ja ohjaamon. Purjeveneen muuttaminen kuljetusveneeksi oli kestänyt neljätoista kuukautta.

Hän painoi virtakytkintä. Moottori käynnistyi ensi yrittämällä, se kävi kuten aina, kävi säässä kuin säässä. Sylinterit heräsivät eloon. Pumput ryhtyivät töihin. Korkea lämpötila sytytti höyrystyneen öljyn. Moottoritilasta nousi dieselin katkua kuin keittiön tuoksua. Ruori alkoi täristä kevyesti hänen

käsiensä välissä. Hän kuunteli tykytystä ja jyskytystä, maailman turvallisinta ääntä, tätä sydäntä, jonka vahvat, sitkeät lihakset olivat kaikki nämä vuodet tehneet töitä hänen allaan.

VUONON YLI HÄN kulkee. Vuonon yli epäröimättä. Vuonon yli kuten niin monta kertaa ennenkin. Myöhään ja varhain. Aamuin ja illoin. Myrskyssä ja tyvenellä. Itään ja länteen. Häntä seuraavat ainoastaan lokit, ne jupisevat ja valittavat, leijuvat luonnottoman valkeina veneen yllä. Ihmisistä ei näy tänä aamuna muita merkkejä kuin valaistut talot ja länsipuolella sisämaahan sinnittelevän auton ajovalot.

Nils Vik kääntyy. Hän on näkevinään talon edessä kohoavan savupatsaan, patja on varmasti jo palanut, muuttunut tuhkaksi. Kohta talo lipuu pois näkyvistä. Seuraavan kerran kun hän kääntyy katsomaan, sitä ei enää näy. Kaikki hänen minuutinsa ovat täällä, kaikki hänen tuntinsa, kaikki hänen päivänsä. Kaikkien näiden vuosien jälkeen hän on oppinut, että hyvä koti on linnoitus, kotelo

ruumiin ympärillä, suojakerros ihon ja vaatteiden päällä. Että on kotona, laittaa ruokaa, tekee lapsia, nukkuu, herää, syö, paskantaa, kusee, rakastaa.

Kello on kohta puoli kahdeksan. On aamu mutta silti yö, makuuhuoneissa pidätellään yhä pimeyttä. Ihmiset nukkuvat peittoihinsa kääriytyneenä. Kohta he laittavat aamiaista, kohta he lähtevät navettaan huolehtimaan eläimistä, he käynnistävät lypsykoneet, he kokevat verkot ja merrat, he ajavat jalkapallo-otteluihin ja sukupäivällisille. Kellot kutsuvat jumalanpalvelukseen, lyönnit saavat vedenpinnan väreilemään. Hänen hetkensä on koittanut. Se on jo tovin ollut vain ajan kysymys. Se on aina ajan kysymys. Tänä viimeisenä päivänä hän vetää langan ajan läpi, seuraa aikaa taaksepäin, katsoo minne se hänet vie. Hän kulkee vakioireitin, tai vakioireitit, vihoviimeistä kertaa. Hän hahmottelee sen mitä on elämässä rakastanut, piirtää sen esiin, tekee sille kunniaa. Kuka muukaan sen tekisi?

Oi, sanoo Luna ja katsoo häntä.

Se sanoo vielä pari kertaa oi ihan hiljaa, huokaa vain ohjaamossa. Vene kulkee nyt vakaasti, synnyttää pieniä keula-aaltoja edetessään pitkin pimeää ja arvoituksellista pintaa. Nils ei käänny, ei käänny, ei käänny, tuijottaa ikkunasta ulos.

Oi, Luna sanoo taas.

Turpa kiinni, sanoo Nils.

En minä mitään sanonut, sanoo koira.

»Vuonon yli hän kulkee. Vuonon yli
epäröimättä. Vuonon yli kuten niin monta
kertaa ennenkin. Myöhään ja varhain.
Aamuin ja illoin. Myrskyssä ja tyvenellä.
Itään ja länteen. Häntä seuraavat ainoastaan
lokit, ne jupisevat ja valittavat, leijuvat
luonnottoman valkeina veneen yllä.»

NILS VIK on tavallinen mies, jolla on yksinkertainen työ:
hän ajaa kyytivenettä vuonolla, kuljettaa kaikenlaisia
ihmisiä matkalla kuka minnekin. Mutta tänään hän ajaa
reitillä vihoviimeistä kertaa, sillä on hänen pitkän elä-
mänsä viimeinen päivä. Tänä viimeisenä päivänä hän
palaa muistoihinsa ja käy läpi kaiken sen, mitä on elä-
mässään rakastanut – ihmiset, hetket, maisemat.

»Kirjallista kultaa.»

– VG

	 9 789510 509265	
www.wsoy.fi	84.2	ISBN 978-951-0-50926-5